

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Ndob/42/2023
Identifikačné číslo spisu:	1423201753
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Miroslava Janečková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1423201753.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti VOLKSWAGEN Finančné služby Slovensko s.r.o., Bratislava, Vajnorská 98, IČO: 31 341 438, zastúpenej advokátskou kanceláriou SCHWEIZER LEGAL, s.r.o., Bratislava, Palisády 32, IČO: 36 681 075, proti žalovanému E. A., narodenému X. S. XXXX, I. XXX, o zaplatenie sumy 40 607,66 eur s príslušenstvom, o nesúhlase Okresného súdu Nitra s postúpením veci, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m súdom na konanie v zmenkovom spore vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 36Csp/86/2023 j e Okresný súd Nitra.

Odôvodnenie

Mestský súd Bratislava IV dňa 26. júna 2023 postúpil spor na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Nitra z dôvodu, že Mestský súd Bratislava IV nebol miestne a kauzálne príslušným súdom na prejednanie sporu. Uviedol, že predmetné konanie bolo začaté dňom doručenia žaloby Mestskému súdu Bratislava IV, teda 1. júna 2023. Domnieva sa, že žalobkyňa si uplatňuje nárok zo zmenky, pričom žalovaný je avalistom na zmenke a zmluvu so žalobkyňou nikdy neuzatváral, preto je na konanie kauzálne príslušný súd podľa § 23 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Keďže žalovaný má bydlisko v obvode Krajského súdu v Nitre, vecne, miestne a kauzálne príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie daného sporu je Okresný súd Nitra.

2. Okresný súd Nitra s postúpením sporu nesúhlasil a postupom podľa § 43 ods. 2 CSP predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o nesúhlase s postúpením veci z dôvodu, že kauzálne príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu zo zmenky je Mestský súd Bratislava III. Poznamenal, že žaloba z 22. mája 2023 bola adresovaná Okresnému súdu Bratislava V ako súdu kauzálne príslušnému v zmysle § 22 CSP v znení účinnom do 31. mája 2023. Okresný súd Nitra v danej súvislosti vyslovil nesúhlas s názorom Mestského súdu Bratislava IV, ktorý uviedol, že žaloba bola doručená súdu 1. júna 2023, teda v deň, kedy nadobudla účinnosť novela Civilného sporového poriadku, týkajúca sa aj znenia ustanovenia § 23 CSP. Podľa Okresného súdu Nitra, z obsahu spisu vyplýva, že

predmetné konanie bolo začaté doručením žaloby na súd 31. mája 2023. Tento dátum je uvedený tak na potvrdení o odoslaní podania žalobkyňou (nachádzajúceho sa na č. 1. 37 súdneho spisu), doručení o prijatí žaloby (nachádzajúcej sa na č. 1. 38 spisu) a vyplýva tiež z výsledku o overení podpisov a pečatí v elektronickej správe (nachádzajúcej sa na č. 1. 40 spisu). Pre objasnenie dodal, že dátum 1. júna 2023, z ktorého Mestský súd Bratislava IV vychádzal a ktorý je uvedený na č. 1. 1 spisu v časti prijatie eŽaloby, nie je rozhodujúcim pre posúdenie okamihu začatia konania, smerodajným v tomto smere je práve dátum 31. máj 2023 vyplývajúci tiež z potvrdenia o prijatí žaloby (nachádzajúcom sa na č. 1. 45 spisu). Na základe uvedeného je podľa Okresného súdu Nitra zrejmé, že žaloba bola podaná ešte pred 1. júnom 2023, teda pred nadobudnutím účinnosti novely Civilného sporového poriadku č. 150/2022 Z. z. Poznamenal, že v tomto prípade ide o spor týkajúci sa zmenky, pri ktorom je súd povinný skúmať kauzálnu príslušnosť. Kauzálne príslušným súdom v čase podania žaloby bol podľa neho Okresný súd Bratislava V, ktorý bol však s účinnosťou k 1. júnu 2023 zrušený a vecne, miestne a kauzálne príslušným súdom v prejednávanej spore sa stal Mestský súd Bratislava III. Nestotožnil sa s názorom Mestského súdu Bratislava IV, že z dôvodu, že žalovaný má bydlisko v obvode Krajského súdu v Nitre, spor má byť postúpený Okresnému súdu Nitra ako vecne, miestne a kauzálne príslušnému. Nejedná sa o spor, na ktorý by sa mala aplikovať výlučná miestna príslušnosť v zmysle § 20 CSP a zo strany žalovaného nebola tiež uplatnená námietka podľa § 41 CSP týkajúca sa miestnej príslušnosti. Vychádzajúc z uvedeného, Okresný súd Nitra uzavrel, že predmetný spor má byť prejednaný a rozhodnutý na kauzálne príslušnom súde, ktorým je od 1. júna 2023 Mestský súd Bratislava III.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd spoločne nadriadený Mestskému súdu Bratislava IV a Okresnému súdu Nitra podľa ust. § 43 ods. 2 CSP preskúmal vec a dospel k záveru, že nesúhlas Okresného súdu Nitra s postúpením veci Mestským súdom Bratislava IV nie je dôvodný.

4. Podľa článku 4 ods. 1 CSP, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci.

5. Podľa článku 17 CSP, súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

6. Podľa ust. § 36 ods. 1 a 2 CSP, konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania, takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

7. Podľa § 40 CSP v znení účinnom do 31. mája 2023, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania.

8. Podľa § 40 CSP v znení účinnom od 1. júla 2023, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednania sporu.

9. Podľa § 43 ods. 1 CSP, ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

10. Podľa § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

11. Podľa § 13 CSP, na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

12. Podľa § 14 CSP, všeobecným súdom fyzickej osoby je súd, v ktorého obvode má fyzická osoba adresu trvalého pobytu.

13. Podľa § 23 písm. d) CSP (kauzálna príslušnosť súdu) účinného od 1. júna 2023, na konanie v sporoch týkajúcich sa zmeniek, šekov alebo iných cenných papierov, vrátane sporov týkajúcich sa zmenkových protestov je príslušný Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre.

14. Podľa § 3 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. <. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len

„zákon o sídlach a obvodoch súdov“), sídlom Krajského súdu v Nitre je mesto Nitra a jeho obvod tvorí aj obvod Okresného súdu Nitra.

15. Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona o sídlach a obvodoch súdov, od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva v ostatných veciach z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava III a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava IV.

16. Podľa § 471c CSP, konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

17. Z obsahu spisu vyplýva (z potvrdenia o prijatí žaloby s návrhom na vydanie platobného rozkazu nachádzajúceho sa na č. l. 45 súdneho spisu), že v predmetnom spore zo zmenky žaloba s návrhom na vydanie platobného rozkazu bola doručená prostredníctvom elektronických prostriedkov Okresnému súdu Bratislava V dňa 31. mája 2023, teda pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení zákona č. 398/2022 Z. z. (ďalej len „novela“), ktorým boli s účinnosťou od 1. júna 2023 v rámci zavedenej súdnej reformy menené aj ustanovenia upravujúce kauzálnu príslušnosť v zmenkových a šekových sporoch (§ 23 CSP), ako i prechod výkonu súdnictva zo zrušeného Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava IV (§ 18n ods. 2 písm. d) zákona o sídlach a obvodoch súdov). Najvyšší súd Slovenskej republiky v danej súvislosti pre úplnosť poznamenáva, že na č. l. 45 súdneho spisu sa síce nachádza potvrdenie o prijatí žaloby s návrhom na vydanie platobného rozkazu Mestským súdom Bratislava IV dňa 31. mája 2023, avšak jedná sa o zrejmu nesprávnosť v zápise označenia súdu, keďže výkon súdnictva v ostatných veciach prešiel zo zrušeného Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava IV až od 1. júna 2023. Okresný súd Nitra, ktorému bola vec postúpená Mestským súdom Bratislava IV na jej prejednanie a rozhodnutie vo veci nerozhodol a v súvislosti s novelou Civilného sporového poriadku účinnou od 1. júla 2023, skúmajúc kauzálnu príslušnosť v zmenkových a šekových sporoch, vyslovil nesúhlas s postúpením veci s odôvodnením, že kauzálnu príslušnosť súdom na rozhodnutie daného sporu zo zmenky je Mestský súd Bratislava III. Svoju príslušnosť namietol najmä s poukazom na okamžitú aplikovateľnosť novej procesnej právnej úpravy aj na konania začaté a nedokončené do 31. mája 2023 v dôsledku čoho Okresný súd Bratislava V kauzálnu príslušnosť na prejednanie daného zmenkového sporu ku dňu podania žaloby s návrhom na vydanie platobného rozkazu bol s účinnosťou od 1. júna 2023 zrušený a výkon súdnictva v zmysle § 18n ods. 2 písm. c) zákona o sídlach a obvodoch súdov prešiel v zmenkových sporoch z Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava III. Úlohou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo posúdiť dôvodnosť nesúhlasu Okresného súdu Nitra s postúpením veci Mestským súdom Bratislava IV na prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu zo zmenky.

18. Pre rozhodnutie tohto sporu o príslušnosť bolo potrebné v prvom rade vyriešiť otázku časovej pôsobnosti právnej normy upravenej v § 23 CSP v nadväznosti na prechodné ustanovenie § 471c CSP. Žaloba spolu s návrhom na vydanie platobného rozkazu bola podaná, a teda konanie bolo začaté pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení zákona č. 398/2022 Z. z., ktorým bola s účinnosťou od 1. júna 2023 zmenená kauzálna príslušnosť súdov v zmenkových a šekových sporoch. Pre súdy preto vznikla otázka, či sa nová právna úprava kauzálnej príslušnosti má vzťahovať aj na zmenkové a šekové spory začaté pred účinnosťou novely.

19. V procesnom práve je pri riešení otázok intertemporality základným princípom okamžitá aplikovateľnosť novej procesnej úpravy na konanie začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov. Preto pokiaľ nie je v prechodných ustanoveniach ustanovené inak, konajúce súdy na konania začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov aplikujú novú právnu úpravu počnúc momentom jej účinnosti.

20. V súvislosti s novelou zákona o sídlach a obvodoch súdov bola teda prijatá aj novela Civilného sporového poriadku, ktorá zákon doplnila aj o prechodné ustanovenie § 471c k úpravám účinným od 1. júna 2023, podľa ktorého konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd. Uvedené prechodné ustanovenie predstavuje výnimku z princípu okamžitej aplikovateľnosti novej

procesnoprávnej úpravy Civilného sporového poriadku, avšak vzťahuje sa výlučne na konania začaté a právoplatne neskončené na súdoch vecne a miestne príslušných. Pre zachovanie princípu okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy je preto potrebné novú právnu úpravu kauzálnej príslušnosti obsiahnutú v § 23 CSP aplikovať aj na zmenkové a šekové spory začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023.

21. V prejednávanej spore bolo v ďalšom potrebné stanoviť kritérium na určenie, ktorý z kauzálne príslušných súdov podľa § 23 CSP je kompetentným na rozhodnutie danej zmenkovej veci. K definovaniu kauzálnej príslušnosti sa najvyšší súd už skôr vyjadril v uznesení z 29. januára 2019, sp. zn. 5Ndob/2/2019 spôsobom, že osobitná úprava kauzálnej príslušnosti v ust. § 22 až 33 CSP je úprava obsahujúca kritériá určenia príslušného súdu, ktoré s ohľadom na predmet konania určujú ako jediný oprávnený vo veci konať takto vymedzený súd aj pre prípad, že by bola inak založená podľa všeobecných ustanovení týkajúcich sa miestnej príslušnosti príslušnosť iného prvoinštančného súdu. Má tak prioritnú povahu voči všetkým ostatným druhom príslušnosti. Keďže Civilný sporový poriadok nemá žiadne špeciálne ustanovenia, podľa ktorých by sa určil kauzálne príslušný súd, určujúcim bude, do ktorého obvodu kauzálne príslušného súdu (obvodu krajského súdu) spadá inak všeobecne určený miestne príslušný súd. Pretože žalovaným je fyzická osoba s trvalým pobytom v okrese Nitra, ktorý spadá do obvodu Okresného súdu Nitra, podľa § 14 v spojení s § 23 písm. d) CSP, na konanie v spore je kauzálne príslušný Okresný súd Nitra, ako súd kauzálne príslušný pre obvod Krajského súdu v Nitre, do ktorého kraja trvalý pobyt žalovaného patrí, rešpektujúc zároveň princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy. Intertemporálne ustanovenie § 471c CSP *expressis verbis* nerieši zmenenú kauzálnu príslušnosť v zmenkových sporoch vo vzťahu k začatým a doposiaľ neskončeným sporom, ktoré boli po 1. júni 2023 postúpené na súdy príslušné podľa Civilného sporového poriadku.

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky dopĺňa, že pri určení súdu kauzálne príslušného na konanie v danom zmenkovom spore prihliadal aj na svoju predchádzajúcu rozhodovaciu prax (napr. uznesenie sp. zn. 4Ndob/14/2020 z 30. decembra 2020, uznesenie sp. zn. 5Ndob/3/2023 z 26. júla 2023) a čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku. Súčasne považuje za potrebné ozrejmiť, že prijatými závermi neprichádza k porušeniu práva na zákonného sudcu (§ 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a ani k porušeniu zásady *perpetuatio fori*, keď k zmene príslušnosti (zmenou kauzálnej príslušnosti v zmenkových sporoch) prišlo na základe zmeny právnej úpravy a jej okamžitej aplikovateľnosti, pričom úprava intertemporality novej procesnej úpravy bola v rukách zákonodarcu. Preto pokiaľ v priebehu konania príde k zmene právnej úpravy spočívajúcej v zmene kauzálnej príslušnosti, je na zákonodarcovi, aby zrozumiteľne a jednoznačne upravil, či s ohľadom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy a s ohľadom na povinnosť súdu skúmať svoju príslušnosť podľa § 40 CSP, zostáva zachovaná príslušnosť v konaniach začatých podľa predchádzajúcej právnej úpravy, a to prijatím prechodného ustanovenia, ktoré však v rámci novely CSP prijaté nebolo.

23. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Okresného súdu Nitra s postúpením veci Mestským súdom Bratislava IV nie je dôvodný, keďže na konanie v danom zmenkovom spore je kauzálne príslušný Okresný súd Nitra.

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.